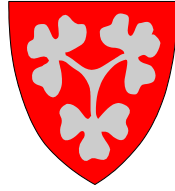

TILTAKSSTRATEGI

FOR SØMNA 2018- 2021

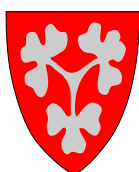
"MILJØPROGRAM FOR JORDBRUKET I SØMNA KOMMUNE"

Strategi for kulturlandskap og miljø i Sømna kommune. Målet er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift

Vedtatt i Landbruksnemnda i Sømna 11.12.2003
Sist rullert i Landbruksnemnda 01.02.2018

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	3
a. Visjon	3
b. Hovedmål	3
c. Overordnede føringer	3
d. Regionalt miljøprogram for Nordland (RMP)	3
e. Varighet og prosess	3
2. ADMINISTRATIVE RUTINER	4
a. Tilskuddssats (SMIL-tiltak)	4
b. Søknadsfrist	4
c. Arbeidsfrist	4
d. Politisk behandling	4
e. Saksbehandlingsrutiner	4
f. Høring	4
g. Tilføring av midler	4
h. Historisk tildeling av SMIL-midler:	4
i. Historisk tildeling av NMSK-midler:	5
j. Lokale føringer	5
k. Sentrale føringer	5
l. Søkere	5
m. Miljømessige forhold	5
n. Tiltak som ikke kan støttes:	5
3. MILJØUTFORDRINGER OG STRATEGIER FOR JORDBRUKET I SØMNA .	6
a. Innledning	6
b. Miljøtema: Rundballer og estetikk	7
c. Miljøtema: Gjengroing	7
d. Miljøtema: Bygninger	8
e. Miljøtema: Kulturminner og kulturmiljøer:	9
f. Miljøtema: Erosjon, forurensing og hydrotekniske tiltak	9
g. Miljøtema: Husdyrgjødsel og Plantevernmidler	10
h. Miljøtema: Tilrettelegging for allmennheten:	11
i. Miljøtema: Biologisk mangfold	11
j. Miljøtema: Vassdrag i Sømna	11
k. Miljøtema: Områdetiltak / Planlegging	12
4. LOKALT VERDIFULLE KULTURLANDSKAP I SØMNA	13
5. PRIORITERING AV SMIL-TILTAK I SØMNA	14
6. AVSLUTNING.	15

DEFINISJONER

SMIL- midler : Midler til spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap. Forvaltes av LK i Sømna.

NMSK-midler : Midler til Nærings- og Miljøtiltak i skogbruket. Forvaltes av skogkontoret i Brønnøy

Forsidebilde: Kyr på beite i Dalbotn. Foto: Trond Grønmo

1. INNLEDNING

Sømna kommune vedtok sin første tiltaksstrategi i landbruksnemnda den 11.12.2003. Den har senere blitt rullert en rekke ganger. Strategien skal bidra til en mer målrettet innsats med utgangspunkt i lokale behov, utfordringer og målsettinger.

Retningslinjene er godt kjent blant gårdbrukerne og virkemidlene har ført til en positiv miljøserting i landbruket.

a. Visjon

Et levende Sømna samfunn preget av trivsel og bolyst.

b. Hovedmål

Et åpent og variert jordbruks- og kulturlandskap med et aktivt landbruk som ivaretar viktige miljøverdier gjennom en bærekraftig drift til beste for dagens brukere og framtidige generasjoner.

c. Overordnede føringer

Tiltaksstrategien bygger på internasjonale, nasjonale, regionale og kommunale føringer med hovedvekt på dokumentene nedenfor :

- Stortingsmelding nr 11 (2016 - 2017) samt stortingsmeldinger om miljøvern og kulturminner.
- Nasjonalt miljøprogram fra 2012.
- Regionalt Miljøprogram for jordbruket i Nordland 2013-2016.
- Strategisk Landbruks- og næringsplan for Sømna – av 2010.
- Klima og Energiplan for Sømna kommune, vedtatt 16.12.2009
- Kommuneplanens samfunnsdel for Sømna for 2017 – 2029.
- Rundskriv 2017-13
- Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak av 05.03.2004.

Både Nasjonalt miljøprogram og Regionalt miljøprogram har en del klare miljømål som skal nås gjennom bruk av ulike virkemidler. Ved utforming av tiltaksstrategien for Sømna er det tatt hensyn til at virkemidlene Sømna kommune disponerer skal utfylle de sentrale virkemidlene for å nå de overordnede miljømålene.

I tillegg er det et mål å bidra til rullering av miljøplan på hvert enkelt foretak slik at dette til sammen danner en ubrutt kjede.

d. Regionalt miljøprogram for Nordland (RMP)

Sømna kommune sin tiltaksstrategi bygger på føringer og miljøtema fra Regionalt miljøprogram for Nordland. Mer informasjon om RMP på: <http://www.fylkesmannen.no>.

e. Varighet og prosess

Denne strategien gjelder for perioden 2018 til 2021.

Tiltaksstrategien er utarbeidet i samarbeid mellom Sømna kommune og landbruksnæringa, representert ved Sømna bondelag. Den er diskutert både på bondelagets årsmøter samt på bondepub.

Vi har også hatt en interkommunal prosess med de andre kommunene på Sør-Helgeland siden vi har mange felles miljøutfordringer.

Rullering av den flerårige tiltaksstrategien vedtas av landbruksnemnda i Sømna hvor 2 av medlemmene representerer faglagene i landbruket.

2. ADMINISTRATIVE RUTINER

a. Tilskuddssats (SMIL-tiltak)

Det kan innvilges inntil 100% av kostnadsoverslaget til Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt, mens de fleste andre tiltak kan støttes med inntil 70%. Der landbruksnemnda har vedtatt andre satser og maksimalbeløp står dette beskrevet lenger bak i heftet.

b. Søknadsfrist

SMIL-midler : 15 mai.

NMSK-midler: Eventuelle frister knyttet til skog fastsettes administrativt.

Søknader som kommer etter fristen kan tas opp til behandling samme år dersom kommunen får tilleggsbevilling fra FMLA.

c. Arbeidsfrist

Tiltakene skal være ferdigstilt senest to og et halvt år etter innvilgingsdato. Jordbrukssjefen kan forelenge arbeidsfristen med inntil ett år på SMIL-tiltak. Landbruksnemnda kan innvilge ytterligere forlengelse. Tiltakene må være avsluttet innen 5 år etter innvilgingsdato, jfr sentral forskrift.

d. Politisk behandling

Vedtak knyttet til SMIL-søknader fattes politisk av landbruksnemnda i Sømna. Landbruksnemnda kan velge et mindre utvalg som foretar tildeling på vegne av nemnda. Utvalget velges for et år om gangen.

e. Saksbehandlingsrutiner

Alle søknader som Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) skal gå via jordbrukssjef. Søknad skal fremmes på

standard søknadsskjema. Administrasjonen kontrollerer at sakene er innenfor regelverket. Sakene legges så fram til behandling uten innstilling. Fordeling av midler gjøres av Landbruksnemnd / valgt utvalg etter befarings hos et utvalg av de som har søkt.

Vedtak om tildeling av tilskudd til tiltak innenfor skogbruk delegeres til administrasjonen. Sakene avgjøres av saksbehandler for skogbruk i Brønnøy og Sømna i samråd med skogeierlaget som representant for brukersiden.

Saker vedrørende skogsveibygging behandles av fylkesmannen.

f. Høring

Innkommne søknader sendes til aktuelle høringsparter før saken tas opp til behandling. Aktuelle høringsinstanser kan være Reindriftsmyndigheter, Miljøvernmyndigheter, Kulturminnemyndigheter, skog, med mer avhengig av hva søknaden gjelder

g. Historisk tildeling av SMIL-midler:

Nedenfor ser vi oppstilling av hvor mye miljømidler Sømna har delt ut hvert år

År	Beløp	År	Beløp
2004	422 850	2011	618 500
2005	223 500	2012	611 800
2006	571 700	2013	513 800
2007	543 000	2014	499 200
2008	473 800	2015	620 610
2009	355 000	2016	860 740
2010	650 650	2017	1 179 450

* inkludert tilleggsbevilling og inndratte midler

h. Tilføring av midler

Sømna kommune mottar hver vår et beløp fra Fylkesmannens landbruksavdeling som kan brukes til SMIL og NMSK. I tillegg kan kommunen disponere midler som trekkes inn fra tiltak som ikke er

gjennomført, eller som er gjennomført i mindre omfang, enn omsøkt.

i. Historisk tildeling av NMSK-midler:

Nedenfor ser vi hva kommunen har hatt disponibelt til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

År	Beløp	År	Beløp
2004	101.500	2011	65.000
2005	136.500	2012	80.000
2006	141.000	2013	70.000
2007	147.000	2014	100.000
2008	156.000	2015	80.000
2009	130.500	2016	93.000
2010	60.000	2017	73.000

* Midler tildelt fra FMLA

j. Lokale føringer

Den lokale prioriteringen av midler tar utgangspunkt i "Strategisk landbruks- og næringsplan for Sømna", samt "Klima og energiplan for Sømna".

Det blir lagt vekt på ulike registreringer som er foretatt i Sømna kommune, slik som: biologisk mangfold, vilt, verdifulle kulturlandskap, kulturminner og myr.

Innenfor skogbruk legges det stor vekt på tiltaksplan for skog. I tillegg må alle tiltak være i tråd med kommuneplanens arealdel.

k. Sentrale føringer

Utover det som er presisert i strategien skal saksbehandling, tildeling og prosentsatser være i henhold til "Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket", "Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket" samt tildelingsbrev kommunen mottar hvert år.

l. Søkere

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket §§

2 og 3 eller § 4. Tiltaket skal skje på en landbrukseiendom. Dersom søker ikke eier landbrukseiendommen må foreligge tillatelse til tiltak fra eier.

Eier som leier ut alt jordbruksarealet til et foretak som er berettiget produksjonstilskudd kan også søke SMIL-midler. Søker må være registrert i enhetsregisteret.

Søknader fra søkere som mottar produksjonstilskudd vil bli prioritert i Sømna.

m. Miljømessige forhold

Det må foreligge gjødselplan, sprøytejournal og kart over miljømessige forhold på eiendommen for at søker skal være berettiget SMIL-midler.

Utsikt fra Kvaløya og nordover i Sømna.
Foto: Frank Pettersen

n. Tiltak som ikke kan støttes:

I sentralt regelverk er det en del begrensinger på hva som kan støttes. Nedenfor er det ført opp noen av tiltakene som det normalt ikke kan gis støtte til. (Listen er ikke utfyllende)

- Tiltak som regnes som tradisjonell landbruksdrift
- Grøfting
- Riving av bygninger
- Løst teknisk utstyr.

3. MILJØUTFORDRINGER OG STRATEGIER FOR JORDBRUKET I SØMNA .

a. Innledning

Sømna er Nordlands største landbrukskommune med ca 25.800 da fulldyrka jord, mer enn noen annen kommune i fylket. Vi har flest melkekyr og flest storfe i Nord-Norge og er den kommunen med mest kornareal. Vi er også blant de største på gris og egg samt at vi har en økende mengde sau. Vi har ca 90 aktive brukere. Mange av dem har nye driftsbygninger og vi er den kommunen med størst omsetning innen landbruk i fylket.

Kalver på beite ved Vik. Foto: Nils Nyborg

Det aktive landbruket preger i stor grad kommunen i form av et velstelt og åpent kulturlandskap med gårdstun, beiteareal, skog og dyrkajord. Dette ønsker vi å bevare og utvikle.

De første menneskene kom til Sømna etter siste istid for ca 10.000 år siden. Det er funnet en rekke redskaper som vi forbinder med det tidligste jordbruket for ca 4.500 år siden. Vi finner også gravhauger, steingjerder, fangsgroper og andre spor etter tidlig bosetting. Kulturminnene er viktige for å formidle historie og bygge identitet for oss som bor her i dag.

På den andre siden kan det aktive landbruket føre til forurensing til luft og vann.

Da tenker vi både på husdyrgjødsel, plantevernmidler, erosjon og luktproblem.

Denne skoen er funnet i en myr på Berg og datert til ca 300 år før Kristus. Den var lenge regnet som Nordens eldste bevarte sko. Foto: P. Fredriksen, Vitenskapsmuseet NTNU

Sømna er en halvøy med en innbydende skjærgård med lune vikar, idylliske holmer og høye fjell med fantastisk utsikt ut over kommunen og området rundt. Vi ønsker å motivere grunneierne til å tilrettelegge slik at både innbyggere og andre kan oppleve dette kulturlandskapet .

På Kjørsvikfjellet finner vi tilrettelagte stier, fiskevann, moltemyrer og gode forhold for rypejakt. Foto: Nils Nyborg

I dette kapitlet peker vi på noen av utfordringene vi har i Sømna og aktuelle tiltak.

b. Miljøtema: Rundballer og estetikk

Vi regner med at det ligger mellom 50.000 og 60.000 rundballer i kommunen hver høst. Disse ligger dessverre ofte lagret på en slik måte at det oppleves negativt. Dette kan være pga skjemmende plassering, avrenning til vassdrag eller luktplager for naboer.

Vi vil i første rekke prioritere områder som ligger nær RV 17, som er en nasjonal turistvei, men alle som ønsker å gjennomføre tiltak oppfordres til å søke.

Aktuelle tiltak kan være:

- grave opp en voll og evt. plante til med kratt/skog som skjuler ballene
- rydde og planere et lagerområde inne i et kratt / skogholt
- Landskapsplantinger som skjerner ballene for innsyn.
- Dersom området krever tiltak for å samle opp eventuelle avrenning kan dette også støttes.
- Listen er ikke uttømmende.

Det kreves plan og kostnadsoverslag. Området som skal benyttes må ikke ligge nær vassdrag eller på drenert areal. Lagerområdet må heller ikke være til sjenanse for andre i nærområdet. (lukt, utseendemessig, avrenning til drenering rundt bygninger ol.)

Det må tas hensyn til at vilt kan trekkes til lageret. Derfor må lageret legges slik at man unngår trafikkfarlige forhold langs offentlig veg.

Hvert tiltak kan få en støtte på maksimalt kr 30.000,-.

c. Miljøtema: Gjengroing

Gjengroing er en av de største utfordringene i Sømna. Tidligere ble hele kommunen brukt som beite. Etter 1950 er antall smååke kraftig redusert og innenfor

storfehold var nullbeiting en dominerende driftsform. Derfor har er mye av det åpne landskapet i Sømna preget av gjengroing.

Kommunens strategi for å hindre gjengroing er å innvilge inntil kr 1.400,- pr daa for rydding av skog/kratt til beite.

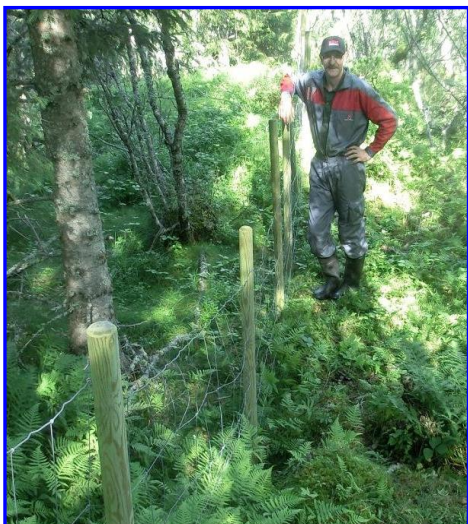
Det er krav om beiting i 10 år etter at tilskuddet er innvilget. På leid areal må det legges fram 10-årig leieavtale. Maksimalt areal det gis støtte til å rydde er 30 dekar. Det kan fremmes ny søknad på ytterligere areal senere.

Det kan også gis støtte til oppsetting av permanent gjerde som grenser mot innmarksbeite eller utmarksbeite.

Gjerdepålene skal være impregnerte. Metallpåler kan aksepteres der gjerdet må borres ned pga fjell/stor stein.

Ved vurdering av tilskuddssats har vi tatt høyde for ca 2,5 meters påleavstand ved nettinggjerde og 5 meter ved strømgjerde. Settes det opp strømgjerde kan vi akseptere en ståltråd dersom den er minimum 4 mm i diameter. Ellers skal det være minimum 2 tråder hvorav den ene skal være ståltråd.

Med tanke på ferdsel av vilt som elg, hjort og rådyr samt reindrift settes det krav om at strømgjerde skal fjernes/ legges ned utenom beitesesongen. Tilsvarende må det være porter /åpninger i nettinggjerde som skal stå åpne utenom beitesesongen.

Permanent gjerde hos Randolph Almendingen. Foto: Nils Nyborg

Ekstrakostnader med slike porter/ åpninger eller tilrettelegging der gjerde krysser stier/ ferdselsårer kan også støttes med inntil kr 1300,- pr stk

Veiledende støttesatser pr meter:

Nettinggjerde	Kr 35 pr m.
Strømgjerde	Kr 20 pr m.

* bygger på overslag fra felleskjøpet

Det kan gis SMIL-midler til utprøving av ulike digitale hjelpemidler som kan fremme beitebruk i utmark, slik som digitalt gjerde, radiobjeller og lignende. Det forutsettes at resultatene tilgjengeliggjøres for flere. Nye tilsynsordninger med dyr på beite kan støttes når flere samarbeider.

Investeringer i regi av organiserte beitelag/fellesbeiter gis 20% høyere sats enn når enkeltbrukere søker.

d. Miljøtema: Bygninger

Det står mange verdifulle bygninger i kommunen som er i dårlig stand, både driftsbygninger, våningshus og lignende. Bygninger som ikke lenger har sin opprinnelige funksjon kan likevel være med på å prege landskapsbilde og har ofte stor lokalhistorisk verdi.

Innstua hos Harald og Lisbeth Pedersen på Sund. Foto: Nils Nyborg

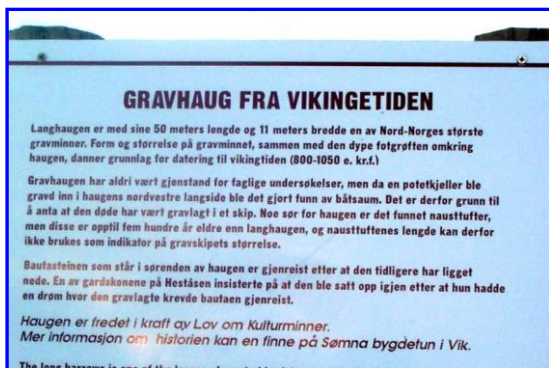
Sømna kommune ønsker å bevare slike bygninger ved å innvilge midler til restaurering. Det kan innvilges maksimalt kr 80.000,- pr prosjekt. Det kan gis tilskudd til utvendig restaurering, samt bærende konstruksjoner. Det gis ikke tilskudd til riving av bygninger. Fjerning av asbestplater som erstattes med andre tradisjonelle materialer prioriteres.

Det er en forutsetning av restaureringen i størst mulig grad følger disse prinsippene:

- Bevare kulturminnets opprinnelige elementer eller kulturmiljøets egenart og helhet.
- Foreta så lite forandringer som mulig
- Reparasjoner framfor hel utskifting der dette er mulig og økonomisk forsvarlig
- Bruke tradisjonelle materialer, teknikker og farger som tidligere har vært brukt på kulturminnet.
- Søker må ha en plan for bruken av bygningen etter restaurering.

e. Miljøtema: Kulturminner og kulturmiljøer:

I Sømna er det mange spor etter menneskelig aktivitet opp gjennom tidene. Gravhauger, fangstgroper, steingjerder, gamle tufter og andre spor etter våre tidligste innbyggere. Sommerfjøs, eldhus, potetkjellere, naust, kaier, torvsjåer, og lignende som tidligere var en naturlig del av landbruksdrifta er også viktige å bevare.

Utsnitt av informasjonsplakat på gravhaugen i Heståsen på Sund i Sømna. Foto: Nils Nyborg

Det er viktig at kulturminnene taes vare på som en kilde til kunnskap, grunnlag for opplevelse og som bruksressurs. Et problem er forfall og gjengroing. Kulturminner som ikke lenger er synlige mister sin verdi som element og forteller i landskapet.

Sømna Kommune sin strategi for å bevare kulturminner og kulturmiljøer er å innvilge midler til skjøtsel, synliggjøring og restaurering. Det vil bli krav om vedlikehold i 10 år etter at tilskuddet er innvilget, samt at de eldste kulturminnene, som automatisk er fredet, behandles i samråd med kulturminnemyndighetene. Det gis ikke støtte til å fjerne kulturminner.

Det kan søkes støtte gjennom RMP til årlig skjøtsel av automatisk fredede

kulturminner som er synlige i markoverflaten.

f. Miljøtema: Erosjon, forurensing og hydrotekniske tiltak

Erosjon i Dalbotn. Foto: B. Sylten

Det aktive landbruket i Sømna representerer en forurensingsfare i form av rundballeplast, plantevernmidler, avsig fra gjødselkjellere, siloer og dyrkajord, samt skjemmende lagring av rundballer og lokale fyllplasser.

Enkelte plasser i kommunen graver elver og bekker ut mye matjord. Spesielt i områder med finkornet jord. Her kan det være aktuelt med steinsetting og lage avtrappinger for å bremse vannet. I skråninger hvor det er fare for jordsig kan det plantes til med trær som armerer godt.

Landskapsplantinger og leplantinger

Andre tiltak for å hindre vind- og vannerosjon er støtte til hydrotekniske tiltak i elver og bekker samt leplanting og klimaplantinger.

Hydrotekniske tiltak kan være utbedring av enkeltpunkt som reparasjon av ødelagte kummer og rørutløp, etablering/retablering av enkelte avskjæringsgrøfter ol. Formålet må være erosjonsforebygging. Det kan ikke gis SMIL-midler og dreneringstilskudd til samme areal.

Vind kombinert med erosjonsutsatt jord. Kan føre til redusert avling og bortføring av dyrkajord. I disse områdene kan det gis støtte til leplanting.

Det kan også gis støtte til klimaplantinger nær bebyggelse for å øke livskvaliteten til de som bor der samtidig som beplantningen bryter opp kulturlandskapet og gir gode forhold for biologisk mangfold.

Lokal søppelplass. Foto: Google

Lokale fyllplasser og søppelplasser er skjemmende i kulturlandskapet og bør være unødvendig med dagens gjenbruksstasjoner. Brukere som har overtatt ansvar for landbrukseiendommer med slike plasser etter tidligere eier, kan få støtte til å fjerne disse. Det er en forutsetning at søknaden fremmes senest 5 år etter at man har overtatt ansvaret for området gjennom kjøpekontrakt eller leie/forpaktingsavtale på mer enn 10 år.

Andre tiltak som reduserer faren for forurensing, eller skaper et mer positivt

kulturlandskap kan støttes dersom dette er tiltak utover det som kan forventes av vanlig landbruksdrift.

Det er en forutsetning at det ikke kan oppnås støtte til tiltaket gjennom andre ordninger (f.eks BU-midlene til Innovasjon Norge, dreneringstilskudd mm). Samarbeidstiltak mellom flere bruk vil bli prioritert.

g. Miljøtema: Husdyrgjødsel og Plantevernmidler

Ringleder Torstein Moe viser flytprøve av husdyrgjødsel med Biokalk på fagdag hos John Terje Hass i Sømna.

Det ble i 2009 produsert ca 65.000 m³ med husdyrgjødsel i Sømna. I henhold til Klima og energiplan foregikk det i 2006 utslipp av 510 tonn Metan (CH₄) i Sømna og landbruket stod for 503 av disse tonnene.

Metan er en aggressiv klimagass med 21 ganger så stor klimaeffekt som Karbondioksid. Utnyttet på rett måte og til rett tid utgjør husdyrgjødsel en stor ressurs for gårdsbrukene. Ufornuftig spredning og lagring kan føre til utslipp av klimagasser, avrenning til vassdrag, hemmende lukt, økt ugrasspredning med mer.

Det er et mål å oppnå en behandling og spredemåte som reduserer lukt og utslipp

av klimagasser og gjerne reduserer behovet for sprøyting. Det samme gjelder tiltak som reduserer faren for jordpakking.

Utprøving av tiltak som kan fremme disse målene kan støttes gjennom SMIL-midlene under forutsetning av at erfaringene formidles til de andre gårdbrukerne i kommunen /regionen. F.eks Biogas, Biokalk. Samarbeidstiltak vil bli prioritert.

I 1994 ble det et krav om Autorisasjonsbevis for å kunne kjøpe og nytte plantevernmidler. Pr 1/1-2018 har 61 personer i Sømna gyldig autorisasjonsbevis. Det benyttes ikke mye plantevernmidler i Sømna, men det vil likevel være et mål å redusere bruken, og gjerne gjennom ulike tiltak som reduserer ugrasbestanden.

Arne M. Hussand viser GPS-sprøyting på Høymolaksjon, Brekkeidet 09. Foto: Nyborg

h. Miljøtema: Tilrettelegging for allmennheten:

Vi bor i en vakker kommune.

Det er viktig at det legges til rette slik at innbyggere og besøkende kan oppleve naturen vår.

Stier og gamle ferdselsårer bør merkes og tilrettelegges for ferdsel av de som går, rir, sykler eller er avhengige av rullestol.

En vekst i aktiviteten knyttet mot turisme både i form av grønn omsorg, fisketurisme og opplevelsesturisme er noe vi ønsker. Det legges vekt på at fylkeskommunen har utpekt Helgeland som et område som har turistpotensiale på linje med Lofoten.

Sømna Kommune sin strategi for å øke allmennhetens bruk av kulturlandskapet er å innvilge midler til merking, skilting og tilrettelegging av stier og ferdselsårer.

Landbrukseiendommer som ønsker å utnytte eiendommen og kulturlandskapet til ulike former for jaktopplevelse, matopplevelser og andre typer naturopplevelser som på sikt kan gi inntekter vil bli prioritert.

Vi ønsker å ta vare på velholdte tun som en del av et levende kulturlandskap og ulike tiltak for å bevare et helhetlig gårdstun kan støttes. Slik støtte kan gis til tun, hager og utvendig stell av bygninger. Dette kan kun gis til aktive gårdsbruk og fortrinnsvis med husdyr.

Det kan gis støtte til oppsetting av skilt med navn på gårdsbruk enten inne på tunet eller ved avkjørselen til bruket. Da opprettholdes bevisstheten om gamle gårdsnavn og stoltheten over hjemplassen øker.

i. Miljøtema: Biologisk mangfold

Sømna har et rikt plante og dyreliv, og mange arter har sin nordligste forekomst i vår kommune. Tiltak som fremmer biologisk mangfold ved at biotoper legges til rette, eller bevares særskilt for fugler dyr og planter i samråd med råd / veiledning fra personer og fagmiljø med relevant kompetanse kan støttes.

j. Miljøtema: Vassdrag i Sømna

Flere vassdrag i Sømna er til dels sterkt preget av plantenæringsstoffer, bakterier,

punktutslipp fra landbruket og kloakk fra boligbebyggelse.

Vi har sett en positiv utvikling de siste årene og vassdrag som var tilnærmet fisketomme har nå fått tilbake solide bestander av fisk. Dette bekreftes også med betydelig forbedrede vannprøver tatt i 2011 i forhold til de som ble tatt på 1990-tallet. Vi har flere vassdrag med anadrom laksefisk som laks og sjørøret.

Foto: Internett

I 2015 ble Daleelva, Røyrmærkselva, Grøttemsvassdraget og flere store bekkefelt nord i Sømna klassifisert av Fylkesmannen som prioriterte vassdrag i Nordland.

Tiltak for å bedre miljøtilstanden i vassdrag, og forebygge faren for forurensing fra landbruket, kan støttes i alle vassdrag i Sømna, men prioriteres innenfor nedslagsfelt til prioriterte vassdrag.

Dette kan skje gjennom feks etablering av vegetasjonssoner og fangdammer, utprøving av miljøvennlig gjødsling og andre tiltak for miljøvennlig drift langs vassdragene. Ulike tiltak for å fremme fiske og fiskebestanden kan støttes.

Innenfor nedslagsfelt mot prioriterte vassdrag kan det gis støtte til utvidelse av lagerkapasiteten for husdyrgjødsel eller forebygge avsig fra gjødsellager. Det kan feks være i form av nye porter/pumpekum i eksisterende lager, tak over eksisterende lager eller nye gjødsellager. Der fyllingshøyden økes settes det krav om bekreftelse fra bygningskyndig hold om at

lageret er konstruert slik at det tåler økt belastning og at innfesting av port er forsvarlig. Det gis ikke støtte til prosjekt som samtidig mottar tilskudd fra Innovasjon Norge.

Det gis maks kr 50.000,- til slike tiltak.

I Dalbotn er det dannet et grunneierlag for å tilrettelegge for fiske i vassdragene. Foto: Nils Nyborg

k. Miljøtema: Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt

Det kan ytes tilskudd til prosesser som leder fram til planer for konkrete tiltak som er nevnt i denne tiltaksstrategien.

Støtte kan gis til planlegging, organisering og prosjektering. Det settes krav om at samarbeide mellom flere for å motta en slik støtte, og høyest prioriteres tiltak som omfatter feks en grend eller et helt vassdrag.

Slike prosjekt kan ivareta miljøverdiene i et større område på en helhetlig måte. Prosesser som involverer flere aktører er ofte krevende og tiltaket kan støttes med inntil 100% av kostnadsoverslaget. Lag og foreninger kan ikke søke. (se pkt 2L.)

4. LOKALT VERDIFULLE KULTURLANDSKAP I SØMNA

Gjennom ordningen med regionalt miljøprogram i Nordland er det bestemt at Sømna kan plukke ut inntil 2 % av jordbruksarealet, dvs 620 dekar, som kulturlandskap med lokal verdi. Arealet kan omfatte inn- og nær utmark.

Ved utplukking er det vektlagt at områdene skal ha minst ett av følgende kriterier: Viktige friluft- og rekreasjonsverdier, nærhet til viktige turistmål, helhetlige kulturmiljø, viktige landskapsverdier eller viktige biologiske verdier.

Områdene skal skjottes gjennom slått eller beite og i mange tilfelle settes det konkrete krav til skjøtselen. Drifta av arealene utløser støtte gjennom ordningen med Regionalt miljøprogram.

Områdene er plukket i et samarbeid mellom Sømna kommune og Sømna

bondelag. De ble vedtatt i sak 71/2010 i landbruksnemnda og rullert i sak 24/2014.

Områdene skal rulleres hvert 5 år og nye areal skal plukkes ut med virkning fra Søknadsåret 2019.

Her ser vi hesjer som står langs den Nasjonale turistveien på Grøtheim. Juli 2013. Foto Nils Nyborg

	Område	Eier	Areal	Tiltaksklasse
1	Sømnes Gård	Terje Mjølhus	75	Areal m spesielle verdier
2	Innermarka/Hombornes	Nina Nyurud	50	Areal m spesielle verdier
3	Ved Å/H turløypenett *	Gro Steen	20	Areal m spesielle verdier
4	Ved Å/H turløypenett *	Per Even Wik	20	Areal m spesielle verdier
5	Ved Å/H turløypenett *	M.Grøttheim	20	Areal m spesielle verdier
6	Teistdalen	S. Nicolaisen	30	Areal m spesielle verdier
7	Mardal/kjerstimarka	Håvard Knygh	50	Areal m spesielle verdier
8	Mardal/kjerstimarka	Gunnar Mardal	50	Areal m spesielle verdier
9	Bestefarsplassen	Thomas Baustad	50	Areal m spesielle verdier
10	Rørmarkspøla	Roy Rørmark	50	Areal m spesielle verdier
11	veier/småskala mat med mer.	Mona Hanssen	50	Areal m spesielle verdier
12	Sund gamle kirkested	Halle Pedersen	25	Areal m spesielle verdier
13	Holandsvatnet - v/Parkeringa	Jan Kolsvik	50	Areal m spesielle verdier
14	Porsvika	Frank Pettersen	25	Areal m spesielle verdier
15	Rossvika	Oddgeir Johansen	25	Areal m spesielle verdier
16	Buvika	Oddbjørn Buvik	30	Areal m spesielle verdier
	SUM		620	

* Å/H = Ånvik og Hussand grunnerierlag sine turløyper

5. PRIORITERING AV SMIL-TILTAK I SØMNA

I tabellen nedenfor har vi presisert noen satsingsområder og prioritert disse

Prioritet	Satsingsområder
1	Rydding og inngjerding av kulturmark
2	Rundballer og estetikk
3	Restaurere og bevare kulturminner med vekt på bygninger
4	Erosjonsforebyggende tiltak og hydrotekniske tiltak
5	Forebygge forurensing fra husdyrgjødsel, plantevernmidler med mer
6	Merke, skilte og utbedre ferdselsårer, samt sette opp gårdsnavnskilt
7	Tilrettelegge friluftsområder for allmennheten
8	Fremme miljøforhold i og ved vassdrag
9	Tiltak knyttet til tun og kulturlandskap, spesielt på eiendommer med gårdsturisme, jakt- og fiske, småskalamat og lignende
10	Fjerne lokale fyllplasser / søpleplasser på landbrukseiendommer
11	Utnytte områdetiltak for å skape attraktive grender for bo- og næring
12	Leplanting og landskapsplanting
13	Legge til rette for og bevare det biologiske mangfoldet i Sømna

Hovedregel for SMIL-midlene:

Alle gode tiltak som reduserer forurensing og/eller fremmer kulturlandskapsverdiene utover vanlig landbruksdrift kan få støtte.....

Innvilget beløp til SMIL-tiltak i perioden 2004 - 2017

Tabellen nedenfor viser disponible midler i forhold til søknadsomfang.

År	Antall Søknader	Kostnadsoverslag	Omsøkt	Innvilget støtte
2004	19	1 858 566	1 240 556	422 850
2005	32	2 287 042	1 545 461	223 500
2006	25	1 876 917	1 328 129	571 700
2007	31	2 219 465	1 501 262	543 000
2008	27	1 526 210	997 547	473 800
2009	21	1 284 160	881 335	355 000
2010	23	1 741 365	984 569	650 650
2011	26	2 908 585	1 332 061	618 500
2012	24	2 599 001	1 761 150	611 800
2013	17	1 607 439	1 100 471	513 800
2014	36	4 064 419	2 115 902	499 200
2015	24	2 576 560	1 604 710	620 610
2016	19	1 792 874	1 267 027	860 740
2017	30	3 728 914	2 264 063	1 179 450

6. AVSLUTNING.

Sømna kommune har sammen med faglagene i Jord og Skog samt andre aktører lagt grunnlaget for en ambisiøs satsing på miljøet i kommunen gjennom denne tiltaksstrategien.

Vi håper og tror at denne satsingen vil bidra til at Sømna vil fortsette å være et levende samfunn preget av trivsel og bolyst

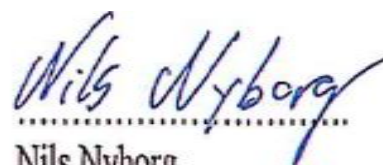
Sømna 1 februar. 2018

Norun Arnes
Leder i Sømna
Landbruksnemnd

Linda E. S. Wærstad
Leder i Sømna
Bondelag

Nils Nyborg
Jordbrukssjef